

Радянський ШЕДАТОТ

ОРГАН ПАРТКОМУ,
РЕКТОРАТУ,
ПРОФСІЛКОВИХ КОМПІТЕТІВ
ТА КОМПІТЕТУ ЛКСМУ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ІМЕНІ В. СТЕФАНІКА

Газета заснована 30 вересня 1968 року.

№ 7 (7)

22 ЛИСТОПАДА 1988 р.

Ціна 3 коп.

МОЛОДИЙ КОМУНІСТ: ПОРА СТАНОВЛЕННЯ

Ці дні у студентки IV курсу, жонсорта факультету підготовки вчителів початкового навчання Ольги Паровозної во-особливому напруженні, відповідальності і водночас святковості: успішно пройшовши кандидатський стаж, дівчина вступає до лав КПРС. Відмінниця навчання, активістка громадського життя інституту — вона користується авторитетом і серед студентів, і серед викладачів.

Фото В. Боб'яка.

ОБГОВОРЮЄМО ПРОЕКТИ ЗАКОНІВ СРСР

УТВЕРДЖЕННЯ НАРОДОВЛАДДЯ

Публікація і широке обговорення проектів Законів СРСР про зміни і доповнення Конституції СРСР і про вибори народних депутатів — це наочне свідчення того, що ідеї XIX Всесоюзної партконференції про реформу політичної системи в нашій країні, демократизацію усього суспільного життя, формування соціалістичної правової держави втілюються в практику революційної перебудови.

Підтримуючи в цілому проекти Законів СРСР, хочу висловити деякі свої зауваження і доповнення. Зокрема, до статті 100, яка визначає умови висунення кандидатів у народні депутати. Проектом передбачено, що у виборній бюлетні вкладається, як правило, більше число кандидатів, ніж є мандатів. Думається, що слід ось ці слова «як правило» зняти, що дасть можливість чіткіше проводити лінію на демократизацію виборчої системи,

точніше визначити її багатокандидатність.

Вважаю також, що варто й від Ленінського комсомолу вибирати не по 75 представників на з'їзд народних депутатів, як записано в статті 109 Закону про зміни й доповнення Конституції СРСР, а по сто — на одному рівні з профспілковими і кооперативними органами. Це відповідатиме принципу соціальної справедливості, визначатиме ту роль, яку повинно зіграти молоде покоління в справі революційної перебудови.

І ще одне. Сучасна практика виборів передбачає, що депутата висувують одні, а обирають інші. Тому варто її змінити, взявши за основу те, що народний депутат повинен висуватися і обиратися там, де він знає людей, а вони його, де він буде працювати з ними.

В. ШТЕРН.
Доцент кафедри історії КПРС.

ПЕДВУЗ — ШКОЛА

У ПОШУКАХ ТВОРЧОЇ ПЕДАГОГІКИ

На мою думку, нині в країні визріла ситуація, коли доконче необхідно розробити концепцію середньої школи, чітку, науково обґрунтовану структуру органів народної освіти, концепцію підготовки і вдосконалення професійної майстерності педагогічних кадрів, розглянути проблему створення матеріально-технічної бази, що відповідає б вимогам науково-технічного прогресу. У цих питаннях, сподіваюся, і розставити усі крапки над «і» з'їзд педагогів.

Що ж ми запропонуємо на суд форуму працівників народної освіти? Задаю собі це питання і відразу ж намагаюся поплинути думками у майбутнє: якою буде школа XXI століття? Вважаю, що це повинна бути школа-комплекс, в якій були б представлені дошкільні заклади, початкова школа в складі I—IV класів, V—IX класів для всіх і середня школа в складі X—XII класів з відповідними профілями — гуманітарним, фізико-математичним, художнім, спортивним, хіміко-біологічним і т. п. з тим, щоб уже в середній школі готувати молодь до свідомого вибору професії, майбутнього навчання випускників у вузах.

Я б запропонував, щоб така школа мала п'ятиденний робочий тиждень, а також мала у своєму розпорядженні солідний спортивно-оздоровчий комплекс, художньо-музичну базу, зразково обладнані майстерні, достатню базу комп'ютерної та обчислювальної техніки. На мою думку, варто відмінити вступні іспити у вузи в такому вигляді, як вони є, і натомість проводити державні іспити у випускних класах з участю представників вузів з тим, щоб оцінка, одержана випускником, була основою для зарахування його студентом обраного інституту чи університету.

В якій вступ проводився б за конкурсом атестатів. Можна було б дещо збільшити набір студентів, щоб у першому ж семестрі ще раз перевірити їх потенційні можливості навчання в тому чи іншому вузі. Це дало б можливість зекономити значну частину державних коштів, більш об'єктивно підійти до відбору абітурієнтів і, головне, зберегти людські, а особливо дитячі душі від зайвих нервових потрясінь.

Що стосується кадрових питань, то, на мою

думку, необхідно проводити в загальнодержавному масштабі підготовку кадрів організаторів народної освіти у педвузах, як додаткову спеціальність. На такі факультети можна було б посилати найбільш здібну молодь за направленням органів народної освіти і потім використовувати її на роботі в тих районах, звідки вони прибули, на посадах директорів, заступників директорів шкіл, організаторів позакласної роботи. Бо сьогодні ситуація склалася таким чином, що директорський корпус постарів, у нього вливається ряд молодих вчителів, які, на жаль, не мають елементарних знань про управління школою, складним педагогічним і учнівським колективами. І становлення такого директора чи заступника відбувається болісно, цінною спроб та помилок і знову ж такі зайвих нервових стресів.

Вимагає скорочення чи не наполовину інспекторський і методичний апарат у зв'язку з тим, що вони, як на мене, не надають практичної допомоги вчителям у підвищенні їх методичної і фахової майстерності, а виконують в основному контролюючі функції, і то досить некваліфіковано. Іноді просто неграмотно. Призначати на інспекторські посади доцільно висококваліфікованих учителів, учителів-методистів, заслужених учителів, майстрів педагогічної справи, встановивши їм відповідну заробітну плату і надавши необхідних прав.

Хотілося б висловити деякі міркування і щодо заміщення посад професорсько-викладацького складу талановитими педагогами. Адже наш вуз — вуз особливого призначення, в якому формується «інженери людських душ», і тому бажано було, щоб на посади викладачів, асистентів, доцентів приймалися кращі вчителі, вчителі-методисти, які могли б внести в інститут дух школи, тісніше пов'язати викладання у вузі з практикою шкільного життя. Для цього потрібно зовсім небагато — зберегти їм ту заробітну плату, яку вони одержували в школі. А чому б заслуженим вчителям республіки не присвоювати звання доцентів, професорів за той вклад, який вони внесли багаторічною працею у справу навчання і виховання молодого покоління, без за-

хисту відповідної дисертації?

І ще я б запропонував ввести курс педагогіки і психології у всіх вузах, які готують спеціалістів, що у своїй подальшій роботі працюватимуть з людьми. Чому, скажімо, в торгово-економічних, політехнічних, сільськогосподарських інститутах не читається курс педагогіки, адже випускники цих вузів неминуче зіткнуться з проблемою виховання і згуртування колективу, створення належного психологічного мікроклімату в колективі і т. д., що в кінцевому підсумку обов'язково відіб'ється на соціально-економічному розвитку країни.

Словом, є чимало роздумів, пропозицій, які, на мою думку, сприяли б реалізації намічених партією завдань по перебудові школи. Вони, звичайно, вимагають ще свого осмислення, аналізу, деякі — експериментальної роботи. Але без пошуків нових форм і методів удосконалення системи народної освіти і впровадження їх в життя дальший рух вперед неможливий.

І. ГРИШАЙ,
Декан факультету підготовки педагогічних кадрів, доцент, Заслужений вчитель УРСР.

* * *

Щороку в нашому інституті підвищують кваліфікацію організаторів народної освіти чотирьох областей республіки — Львівської, Закарпатської, Тернопільської та нашої.

На фото: спільні інтереси й чимало проблем спонукали до розмови у перерві заучив восьмичлених шкіл Ірину Василену Шмегельську (м. Дрогобич) та Марію Миколаївну Гаврилюк (с. Верхній Ясенів Верховинського району).

Фото В. Боб'яка.

Дискусія не завершена

Що заважає розвитку самоврядування в учнівському колективі? Яка роль класного керівника на цій стадії організації навчально-виховного процесу в школі? Які взаємовідносини учня й учителя в умовах шкільного самоврядування? Саме ці злободенні для сучасної школи питання й стали центром обговорення на останньому засіданні дискусійного клубу «Учитель», організованого з ініціативи кафедр педагогіки і психології та наукових основ управління школою.

Зачинателями постої по-леміки виступили завідувачі цих кафедр — доценти В. Д. Хрущ та Б. М. Ступарик. Активну участь у ній взяли вчителі математики івано-франківських середніх шкіл №№ 20 і 17 М. В. Плищук та З. Л. Береговський, студентка II курсу філологічного факультету Л. Ямбор, старший викладач кафедри філософії і наукового комунізму В. С. Возняк, доцент кафедри педагогіки і психології В. Д. Моцук та інші. Висловлювалося безліч суперечливих думок, та в одному учасники дискусії були одностайні: дітей, школярів виховує спільна мета і спільна справа, і якщо вести мову про учнівське самоврядування, то в першу чергу потрібно йти від справи — живої, цікавої дітям.

Схвально була прийнята пропозиція присутніх про дозвіл обговорення деяких аспектів цієї ж проблеми самоврядування на наступному засіданні дискусійного клубу.

Н. АРКАДЬЄВА.

Театр виховує оратора

Днями на сцені студентського клубу відбулася прем'єра інститутського театру «Живе слово». Чимало веселих хвилин подарували своїм колегам по навчальному юні актори, які підготували виставу за оповіданнями М. Зощенки «Будьте здорові». Цей спектакль студії показуватимуть студентам, по суті, всіх факультетів.

Для постановки своїх вистав, — каже керівник театрального колективу Б. К. П'янок, — ми знайшли таке сценічне вирішення, в основі якого є розмовний жанр, що останнім часом серйозно занепав. Ми вважаємо, що такий театр для педінституту, де в майбутньому кожному його вихованцеві доведеться стати і оратором, надзвичайно потрібний. Найближчим часом плануємо постановку відомої казки Л. Філатова «Про Федота Стріляця, відважного молодця».

В. РИБЧИНСЬКА.

ПРО ТЕ, ЩО ХВИЛЮЄ

Практиканти — завтрашні вчителі

Нещодавно повернулися з педагогічної практики студенти педфаку. Що дала їм вона, чи відчували себе готовими до самостійної вчительської роботи? З цими запитаннями наш кореспондент звернувся до випускників.

УЛЯНА СТЕЦИК,
52-а група:

— Останню й, вважаю, вирішальну практику проходила в рідному Микуличині, у середній школі. Тут зустріла в першу чергу велику прихильність учительського колективу до нас, практикантів, і відчувала неабияку відповідальність за свою роботу. Були такі дні, коли нам (я була ще з двома дівчатами з групи) довірили повністю проводити всі уроки — і це було здорово! Якраз у цьому і виявилось, на що ми здатні, чи вміємо налагодити контакт з дітьми. Тут великою підмогою стало для нас те, що перший тиждень ми мали так звану пасивну практику в перших класах (шестилітки). Нам демонстрували, як потрібно згуртовувати цей колектив, як знайти стежку до маленьких допитливих душ.

Багато в чому мені особисто допомогла класний керівник третього класу М. В. Микитюк. Від неї почерпнула багато такого, чому в інституті «не вчили». Це, зокрема, питання ме-

тодики викладання й засвоєння дитячого матеріалу. Ось, наприклад, застосовує педагог на уроці так зване динамічне читання. Цей засіб тільки на користь дітям, особливо тим, хто ще не зовсім добре оволодів технікою читання. Але, на жаль, під час навчання в інституті про це ніхто нам не говорив, як зрештою, і про інші сучасні методики у засвоєнні матеріалу. Про це ми й вели мову на нараді, що відбулася на факультеті за результатами практики. Крім того, на мою думку, варто залучати студентів до проведення шкільних уроків уже на другому-третьому курсах, відійти від суто споглядання, щоб почувати себе більш сміливо і впевнено з учнями, глибше вникати в дитячий світ запитів, потреб, інтересів і разом з тим більш вміло застосовувати педагогічні прийоми на практиці.

ОКСАНА КНИЩУК,
41-а група:

— Уже вдруге я була на практиці у Яблунівській середній школі Косівського району. У минулому році займалася з дітьми другого класу, і тепер з ними ж, тільки на рік дорослішими. Зустрілися, наче старі друзі, і я відразу відчула впевненість у собі, зрозуміла, що вчителювати зможу вже й самостійно.

Не можу передати, з якими світлинами, щирими почуттями заходила щоразу до класу. І хоча траплялися деякі огріхи у веденні уроку (кожен з них ми окремо і з великою користю для мене розбирали з класним керівником Т. І. Волощук), завжди почувалася невимушено з дітьми і шкодою тільки з тим, що як все ж таки мізерно мало часу у навчальному процесі відводиться практиці студентів у школах. Жодні лекції, жодні практичні чи лабораторні заняття, на мою думку, не можуть замінити безпосереднього, живого спілкування з школярами. Через те, можливо, й варто було б залучати вже першокурсників до активної практики в школі з тим, щоб незалежно від того, чи присутні поруч методиці, вчителі, вести урок невимушено і разом з тим зосереджено, цілеспрямовано.

ОКСАНА ЗАХАРУК,
41-а група:

— А мені, напевно, пощастило найбільше. Бо своїх «шестиліток» знала ще вихованцями дитячих ясел, працюючи там по закінченні середньої школи. Навчалася в інституті я, роси вони, і ось ми знову зустрілися в Яремчанській десятирічці. Більшість з них, крім того, ще й живуть по сусідству зі мною в ба-

Чимало хороших справ на рахунок комсомольської групи I-53. Це і дворічні виступи в агітбригаді, у програмі якої концерти для трудівників села, участь у лекторській групі обкому комсомолу, і робота піонервожатими у Всесоюзному таборі «Молодая гвардія». А незабаром — чергова зустріч у клубі веселих і жвавих, до якої готується не тільки капітан факультетської команди Ігор Ципкус (перший справа), а і його товариші, кістяк групи — Галина Сливочка, Ігор Дитинко, Юрій Когут та Ігор Доронюк, яких ви бачите на цьому знімку.

Фото В. Боб'яка.

ЗАПРОШУЄМО ДО РОЗМОВИ

ЗВІЛЬНИТИ ВІД... ЗНАНЬ?

Останнім часом серед студентів і викладачів інституту ведеться немало розмов, гострих суперечок і дискусій з приводу вільного відвідування студентами занять. Скажу відразу — я не бачу тут проблеми, тобто того, що потребує свого вирішення, тому що відсотків дев'яносто наших студентів просто не готові до такої форми навчання — ні морально-психологічно, ні фізично. А деякі, м'яко кажучи, неправильно розуміють поняття «вільне відвідування» і звичайно небажання бути присутнім на заняттях.

Стосовно ж першокурсників, питання вільного відвідування ними лекцій, практичних чи семінарських, на мій погляд, й зовсім недоречно, зайве. Адже вчорашні школярі, які протягом десяти років навчання в середній школі набували навички певної системи роботи, вступаючи до вузу, ще не встигли адаптуватися (процес цей, як відомо, тривалий і болісний) до нового режиму, до нових, складних умов, до підвищених навчальних вимог.

Окрім того, в даній ситуації (повторюю, аж ніяк не проблемній) кінцево необхідно враховувати й те, що рівень підготовки у студентів далеко неоднаковий, що не кожен здатний самотужки опанувати складності й глибину того чи іншого явища, події тощо. Зрештою, не в усіх є однакові умови для самостійного навчання, можливість. Власне й тому, як мені здається, студент повинен спочатку навчитися (що й допомагає йому здійснити викладач), правильно, раціонально розпоряджатися своїм часом і ні в якому разі не розслаблюватися, надто тоді, коли ще не вироблений режим праці і самодисципліна, коли ще психологічно не утвердилася потреба здобувати знання. І тут обов'язковість аудиторних занять якраз сприяє студенту в

цьому — дисциплінує його, привчає одержувати і засвоювати знання у певній послідовності, напевні, виробляє психологічну звичку збагачувати і розширювати їх, прагнути до певної системи знань.

І ще одне, як на мене, немаловажливим. Ніщо не замінить студенту живого спілкування з людиною — викладачем. Ні робота в читальному залі з підручником, ні діалог (хай навіть і найрозумніший) з комп'ютером чи іншими машинами. Адже хороший лектор, емоційно роздумуючи над матеріалом, передає не тільки його особливості й ознаки, а й виражає своє ставлення до нього, висловлює своє розуміння проблем життя тощо. Загалом вчить конання і дівчат культури мислення, мовлення, зрештою, вказує на можливі шляхи контакту з аудиторією, що надзвичайно важливо для майбутнього педагога.

Підсумовуючи, хочу конкретизувати свою точку зору з порушеного питання. На першому етапі навчання (приблизно 1—2 курси), коли триває психологічний процес перебудови системи роботи студента, коли освоюються і закладаються основи фундаментальних знань, аудиторні заняття для кожного потрібні як обов'язкові. На другому ж етапі (приблизно 3—5 курси), коли розпочинається вивчення спеціальних дисциплін, коли вводяться спецкурси й спецсемінари, студентам можна надавати більше можливостей для самостійного вибору форм навчання. І то, вочевидь, тільки тим, які готові до цього. Не звільняти від знань, а пропонувати різні форми їх отримання, посиливши при цьому індивідуальну роботу викладачів із студентами.

А як ви думаєте?

Н. ПИЛИП'ЮК,
Доцент кафедри психології і педагогіки.

Ні для кого не є секретом, що сучасний літературний процес переживає період бурхливого піднесення, оновлення в усіх його сферах. Появляються на світ нові твори, співзвучні духу перебудови нашого суспільства, публікуються ті, що довгі роки вважалися заборонами, надбанням широких мас читачів стають через десятки років знову відкриті імена видатних майстрів пера, про яких тривалий час було відомо лише вузькому колу спеціалістів. І це характерна ознака нашого часу.

Книг безліч, а от самотужки розібратися, що саме потрібно прочитати зараз, а що можна залишити на потім, або й зовсім відкинути, — завдання нелеге. У першу чергу це стосується студентів-філологів. Адже саме для них інформація такого роду — найнеобхідніша. Та, на жаль, систематичної допомоги щодо цього в інституті ми практично не отримуємо. Звичайно, викладачі час від часу порекомендують прочитати ту чи іншу книгу, залюбки подискусують з того чи іншого питання.

Ось, здається, і все на першому — другому курсах. Тому, вважаю, що введення спецкурсів чи факультативу у вигляді однієї-двох оглядових лекцій, присвячених сучасному літературному процесу, на нашому факультеті піде тільки на користь студентам. До речі, такі лекції, проведені в дос-

СТАВИМО ПРОБЛЕМУ

ЩО І ЯК МИ ЧИТАЄМО

тупній формі, не завадять і на інших факультетах, адже йдеться про культурний розвиток і широкий кругозір майбутніх учителів. А самотужки справитися з такою лавиною інформації важко. Про що можна говорити, коли немає в достатній кількості найнеобхідніших підручників навіть у читальному залі, значна частина їх морально застаріла та й матеріальний стан досить сумнівний.

Не можу не зупинитися на тому, які книжки ми отримуємо від наших

попередників. Звичайно, вимагати пристойного вигляду від книги, випущеної у 50—60-х, а то й у 40-х роках, — безглуздо. Проте й нові підручники часто-густо з вирваними сторінками та з автографами найбільш «доброчесних читачів». А що зможе вимагати

такий горе-педагог від своїх учнів? Важко судити, але варварське ставлення до книжок — це, перш за все, результат нашої з вами, шановні студенти, низької культури.

На абонементі художньої літератури стан справ не кращий, ніж у читальному залі. Парадокс, але є все... крім того, що потрібно. Спробуйте-но взяти, скажімо, Булгакова, Пастернака, Шкатуля. Або тільки в читальний зал, або записуйся, будь добрий, у кількохтисяч чер-

гу. Чесно кажучи, сумніваюся, що багатьом вистачає терпіння прочитати у «читальці» «Фаворита» Пікуля, чи «Бліди шати» Дудінцева. Хоча, як мовиться, на безрибі і рак риба. Тому добре, що студенти мають хоч таку, м'яко кажучи, обмежену нагоду ознайомитися з

категорія, для якої книга — професійна потреба. Напевно, ректорату давно варто було б вже порушити питання у вищестоячих інстанціях міста про корінні зміни (на краще, звичайно) у розподіленні дефіцитної художньої літератури. Перш за все, потрібно забезпечити у достатній кількості нашу бібліотеку, щоб словесники мали можливість читати те, що становить для них фаховий інтерес. Адже стати добрим філологом, не маючи доступу до необхідної художньої літератури, — це теж саме, що навчитися грати на музичному інструменті, бачачи його тільки на картинці, чи вивчати інформатику, не бачачи в очі ЕОМ, користуючись виключно рахівницею. Ефект, повірте, однаковий. Прикро, що таке становище склалося у нашому місті (та й, до речі, всюди так само) з розподіленням книжкового дефіциту. Для когось книги всього-на-всього престижний антураж у квартирі, а хтось днем з вогнем може знайти їх. «Хтось» — це ми, студенти-філологи, вчителі. Саме та

П. ГОРШЕВСЬКИЙ.
Студент II курсу російського відділення філологічного факультету.

За виконання інтернаціонального обов'язку у складі обмеженого контингенту радянських військ у Демократичній Республіці Афганістан сержант Василь Білогубка і рядовий Василь Гищук, тепер студенти І курсу історичного факультету, нагороджені орденами Червоної Зірки.

ВАСИЛЬ Білогубка народився і живе в Старому Лисці Тисменицького району. Василь Гищук з Руднівки Городенківського району. Вони схожі між собою настільки, що сторонньому може здаватися, що хлопці — рідні брати: обидва руські, вродливі, невисокого росту. А кожен, хто знає їх, підтвердить їхню схожість не тільки зовнішню, а й те, що долі їхні подібні, як дві краплі води.

ДО ПРИЗОВУ в Армію Василь Білогубка закінчив Івано-Франківське технічне училище № 1, де здобув спеціальність інструментальника.

Рік служби в Афганістані став для нього серйозним випробуванням. В «учебці» Василь проходив курс санінструктора. Коли ж почалася справжня військова служба, став розвідником. Василь згадував свій «афганський» рік. Згадував з хвилюванням і болем за тих, хто не повернувся до рідного порога. Адже це був рік серед чужих гір і мінних полів, рік на передовій, в умовах постійного напруження і смертельної небезпеки. «Ви думаєте, це просто так пройде, забудеться? — запитує Василь і стверджує. — Таке ніколи не забувається».

Рота, в якій служив Білогубка, стояла в Джалабаді, в тому районі, де чи не найбільше лютували «духи». Там не було передової і тылу. Хитрий і підступний, озброєний «Стінгерами», ворог був повсюду. «В цих умовах екстремальних умовах найбільшою силою були товаришівська і дружба. Солдатська дружба над'ясе, — говорить Василь. — Доросліпати доводилося за надзвичайно короткий час. Призивалися шкільними — мужичинами ставали в бою. Ми вмійли, ми змогли відстоювати свою честь, честь розвідників».

Там, в Афганістані, бойове побратимство ставало сильнішим найсильнішої зброї. Теплими словами згадує Василь білоруса Малишева, узбека Ергешева, грузина Лігу, з якими ділив трудності солдатського життя. «У році служили хлопці 13 національностей, — продовжує свою розповідь Василь. — Іноді в розмові, в суперечці важко було й порозумітися. Але в бою не треба було слів, там один прикривав другого, ризикуючи власним життям».

Василь разом зі своїми бойовими товаришами збирав інформацію про рух караванів із зброєю, влаштовували засідки на шляху цих караванів, виявляли місце знаходження душманів. На такі бойові завдання ходили часто. Бувало, сиділи в горах по кілька діб. «Важко було, — згадує юнак, — адже «духи» робили засідки на наш засідки». Він згадує, як під час операції в районі «чорні гори» розвідниками було встановлено дім ватажка однієї з банд. За три доби безперервного пошуку було знайдено неподалік доми 39 складів зброї і продовольства. Були важкі сутички з ворогом. Були втрати друзів. Останнє найважче. Адже ще кілька хвилин тому були разом, розмовляли чи співали пісні, а...

Василь згадує квітень минулого року. В перші дні розвідгрупа, в якій був і він, вела пошуки банди в районі Аліхейль. Вертольоти, десант і розвідка тут нічого особливого не виявили. А через кілька днів група була передислокована в інший район. Командир роти, зорієнтувавшись на місцевості, дав наказ бути гранично обережними, не видавати своєї присутності, виконати завдання без втраат. Хтось із хлопців побачив душманів. Ротний дав команду групами по 8—10 чоловік спускатися за ворогом. Через кілька хвилин зав'язався бій. Настала необхідність попередити ко-

дім, де з дитинства знайома кожна стежина, кожна дорога рідного краю. Немало їх сколесив він за кермом колгоспної машини після закінчення Городенківського СПТУ № 1. Не раз задумувався над майбутнім.

Одне тоді знав твердо: попереду — служба в Армії. Прямий і ясний шлях в ній визначив задовго до призову. Почався він, як вважає Василь, з бажання випробувати себе відповідальною і важливою справою. У військоматі промовив настійливо, твердо: — Якщо можна, направте служити в Афганістан.

Афганістан. Вдень над головою бездонна синь, навкруг невимовна краса гір. І загострена нелегкими буднями відповідальності. За себе і за тих, з ким зв'язаний спільною, однією на всіх справою, за виконання наказу. А це — постійна готовність

що знаходиться в кузові, повинно потрапити за призначенням, що б там не було. Так, саме так, чітко і зрозуміло сформулював для себе В. Гищук поняття високого обов'язку воїна-інтернаціоналіста. В цьому Гищук і його напарник — молодий солдат, який весело представився перед рейсом «Шурик», вбачали свій солдатський обов'язок.

Одну з автоматних черг в гуркоті бою Василь почув чіткіше від інших: вона пройшла по кабінці автомобіля. Рикошетом зачепило напарника. Василь не встиг озирнутися, тільки глянув на нього, побачив, що той живий. І тут обпекло руку. Шурик кинувся було до Василія, готовий перехопити кермо машини.

— Шурику, вогонь! — голос Гищука трохі осів, але звучав спокійно, твердо. — Те, що в кузові, повинно йти за призначенням.

Ослабленою рукою Василь впевнено вів важку машину. Проминули душманську засідку. «Дай заміню», — в котрий раз просив Василя Шурик, Гищук мовчав, не відповідав, доки не залишилися позадю місяця можливого несподіваного нападу «духів» на колону. Шурик теж був поранений, тим паче молодий необстріляний солдат. Василь не міг, не мав права ризикувати його життям. Тому й розумніша слова подив Василя пояснює коротко:

— Коли прикриваш, виручаєш, коли хочете, захищаш друзів.

У нього спокійні манери, тихий голос і якась дивна готовність швидко відгукнутися на прохання, сприйняти чужі турботу і біль як свої. «В госпіталі був час, коли Василіві самому б чекати підтримки, а він зберігав життєрадісний спокій, сам був завжди готовий підтримати, підбадьорити того, хто поряд», — писав про юнака в газеті «Слава Родины» майор Горенко.

У турботах, як тепер згадує Василь, він забував про власний біль. 13 місяців йшла боротьба за здоров'я воїна-інтернаціоналіста. Ташкент, Москва, Сакі, Львів — така довга дорога до видування. Лікарі зробили все, що було їм під силу. Складна, неординарна травма потребувала високого професіоналізму. Результат лікування був найвищою нагородою для лікарів: працює рука і кисть. Переможено недугу. Василь може повноцінно жити і працювати.

Певне, лише йому, Василеві, відомо, що лягає на душу, що стискає серце. Спогади про Афганістан не залишають його й на хвилину. Живе юнак в гуртожитку і постійно спілкується з іншими воїнами — інтернаціоналістами, з студентами. Василь ділиться з людьми думками і спогадами про пережите в Афганістані ним і його товаришами. Було важко, було й страшно. Все, що зв'язано з Афганістаном, буде жити в його душі вічною тривоною і болем. Болем за тих, кого вже ніколи не побачить.

«Нас називають воїнами запасу. — каже Василь. — А пам'ять у запас не йде».

О. ДІДИК. Наш позаштатний ко- респондент.

МИ — ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТИ

Пам'ять у запас не йде

мандира про появу душманів з другої сторони. Василь оцінив обстановку і ще з двома товаришами вирішив спускатися в ущелину. І раптом помітив двох «духів». Постріл, і один з душманів упав мертво, другий заліз за камінь. Третійо Василя не бачив. Коли підвівся, щоб бігти далі, відчув тупий удар в спину... Василь замовкає. В очах прихований смуток. Товариші зробили все, щоб знешкодити душманів і підібрати пораненого Василя. Потім була сабат, операція і лікування в Кабулі. Василь був упевнений, що з часом повернеться до повноцінного життя. Доля його склалася щасливо: квітень 1987 — поранений, але живий; лютий 1988 — нагороджений орденом Червоної Зірки; квітень — поруч з ним на руйничок щастя стала кохана дівчина Оксана; червень — зустріч з «афганцями» республіки в Севастополі, і, нарешті, відшестення мрії — вступ до інституту.

Ось як згадує Василь Білогубка ті радісні і дощемного болю сумні дні перебування на севастопольській землі: «Щіп до ранку під гітару, в яких ще не скоро викричуть біль наші душі, з святими солдатськими сльозами над могилами полеглих побратимів. Хлопці з усієї республіки зібралися на березі моря, щоб посадити дерева на честь тих, хто не повернувся з Афганістану».

— Замість них нам садити дерева, виховувати дітей, будувати дім, — говорить Василь. — Замість них. Життя розсудило по-своєму. Не забуваймо. В кожному селі, в кожному місті, в кожній сім'ї не забуваймо. То наші брати, наші друзі, наші знайомі, наша совість і біль.

Ці слова воїна-інтернаціоналіста звернені до кожного з нас.

ТОГО ранку перед рейсом думав Гищук про

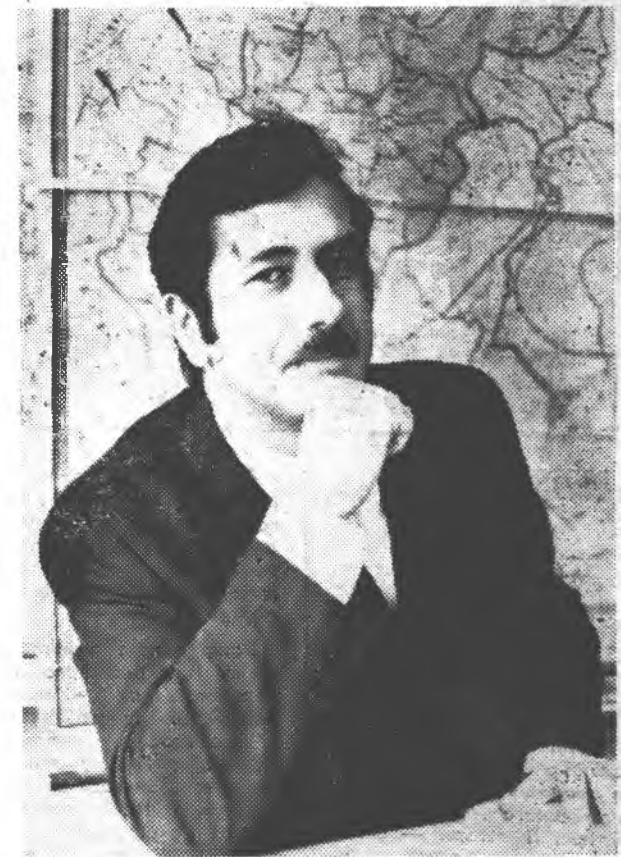
до зустрічі з небезпекною, до бою. 14 місяців, день за днем, немов читаючи книгу бойового досвіду, тізнавав на серпантинних гірських доріг рядовий Гищук нелегку солдатську науку. І продовжував би службу з честю, якби не та зустріч з душманами. До речі, сам Василь розцінює той безрезультатний подвиг, як звичайний епізод служби. Адже це будні автомобілістів: виїзди на бойові операції, блукання кишляки, перекриття і охорона доріг, засідки, перевезення вантажів, що теж справа не проста.

Василь не раз бував у складних ситуаціях — і тоді, коли в перші дні перебування на афганській землі возив продукти для своєї частини, і тоді, коли пересів у БТР, і коли разом з товаришами на могутніх «Уралах» почав перевозити вантажі для частин обмеженого контингенту радянських військ і для афганського населення. Гірські дороги не легкі та й небезпечні. Для новачка, що вперше за кермом, гірський пейзаж, можливо, здається мирним. Але якою зрадливо буває тиша!

Того безрезультатного дня колона машин з вантажем повинна була проїхати дорогою, яка більш-менш вже була знайома. Хлопці знали, що їх з нетерпінням чекають ті, хто буде на древній афганській землі нове життя.

— Дорога крута, звивиста. Гірська місцевість та й усе, — говорить Василь. — Справа — гори, зліва — кишляки. Колона наближається до місця призначення, і раптом яскраві спалахи пострілів. Мене і мого напарника Шурика це миттю змусило забути про красу природи: на «рандеву» з'явилися «духи». Стріляли одночасно справа і зліва.

Значить, банда немала, — оцінив ситуацію Василь. Він напевне, як і інші, хто їхав попереду і позаду, думав про одне: «Те,

Уже чотири роки працює на кафедрі історії СРСР та УРСР старший викладач, кандидат історичних наук Микола Васильович Когутяк. «Вдумливий, перспективний», — так про нього відгукується завідувач кафедрою професор, доктор історичних наук О. Ю. Карпенко. Микола Васильович читає для студентів-третьоккурсників історію СРСР радянського періоду. Робота дуже нелегка, вважає він сам, бо щоразу потрібно вдосконалювати лекції, переробляти їх, включаючи в них все нові й нові газетні чи журнальні публікації, що стосуються сторінок історії нашої країни, подавати матеріал всебічно, з глибоким аналізом і з якнайширшою гласністю. Фото В. Боб'яка.

ДОЗВІЛЛЯ

«Аист» хвилює серця

Існує своєрідна реакція глядацького залу, що нечасто випадає на долю виконавця, — тиша. Закінчується спектакль, концерт, виступ, і люди не піднімаються, не плещуть у долоні, а якесь мить наче осмилюють те, що проїняло їх душі. Власне так нерідко сприймаються виступи літературно-музичної групи агібригади факультету інституту. Їх вистава «Улетает аист, улетает» вже встигли побачити в багатьох навчальних закладах Прикарпаття. А зовсім недавно вона була представлена на фестивалі клубів інтернаціональної дружби в Луцьку, де успіх наш був незаперечним — колектив здобув не тільки спеціальний приз жюри, але й щирі глядацькі симпатії.

Що ж все-таки схвилювало у спектаклі? Це, насамперед, тема Афганістану. Окрім того, світ поезії молодого автора Олександра Стовби, вірші якого лежать в основі інсценізації. Тут слово «аист» означає не тільки лелеку, а й розкри-

ває псевдонім поета (А. И. Ст. — Александр Иванович Стовба), який писав російською мовою. Він, воїн-інтернаціоналіст, брав участь у бойових діях обмеженого контингенту радянських військ в НДРА. Та безжальна душманська куля обірвала життя юнака. Тому його друге імення набуло ще одного значення: птаха, що не повернувся додому... Вистава хвилює ще й тим, що повідає про матір Олександра, яка виховала патріота. І коли вслухаєшся в листовну розмову сина з матір'ю, що лунає зі сцени, в мене ще більше стискається серце від болі. А зовсім недавно вона була представлена на фестивалі клубів інтернаціональної дружби в Луцьку, де успіх наш був незаперечним — колектив здобув не тільки спеціальний приз жюри, але й щирі глядацькі симпатії.

Що ж все-таки схвилювало у спектаклі? Це, насамперед, тема Афганістану. Окрім того, світ поезії молодого автора Олександра Стовби, вірші якого лежать в основі інсценізації. Тут слово «аист» означає не тільки лелеку, а й розкри-

Л. УВАРОВА. Старший викладач кафедри англійської мови.

СПОРТ

Стартували легкоатлети

Змаганнями з легкоатлетичного кросу стартувала XXXIX спартакіада інституту. У першому виді змагань взяли участь кращі спортсмени всіх факультетів. Юнаки змагалися на дистанції 1000 та 3000 метрів, дівчата — 500 і 1000 метрів.

Боротьба за призові місця велася в основному між трьома факультетами: історичним, фізико-математичним і філологічним. Переможу одержали кросмени фізико-математичного факультету, на другому за-

гальнокомандному місці — історичний, на третьому — філологічний факультет.

В особистому заліку серед юнаків найкращі результати показали: на дистанції 3000 метрів — майстер спорту Михайло Люклян, на 1000 метрів — Ігор Шанта. Серед дівчат на дистанції 500 метрів першість виграла Ольга Покидько, на 1000 метрів кращий результат у Надії Іванини.

П. НЕСТЕРУК. Викладач кафедри фізичного виховання.

Музичний Кур'єр

РЯДКОМ ІСТОРІЇ

Хтось повинен платити

Наведений нижче уривок взятий з книги «Любов, яку ти твориш» про творчість англійського ансамблю «Бітлз». Її автори — Пітер Браун, який багато років працював з цим ансамблем, і Стівен Гейнс.

...Влітку 1962 року «Бітлз» нарешті підписав контракт з фірмою грампласту «Парлофон». За його умовами фірма зобов'язувалась записати протягом року тільки чотири пісні, тобто дві маленькі платівки. Гонорар був сміхотворним — по одному пенні за кожну продану платівку. Це було нижче стандарту, встановленого навіть для невідомих виконавців.

Перша платівка квартету «Кохай мене» була випущена в жовтні 1962 року, і Брайен Епштейн сподівався, що фірма грампласту забезпечить рекламу і підтримку. Та не одержав ні того, ні іншого. Коли продюсер запису Джордж Марін вперше оголосив про вихід платівки на засіданні працівників фірми «І-Ем-Ай», то багато хто посміявся, сприйнявши це як жарт. На той час в Англії на популярність могли розраховувати лише американські виконавці, такі, як Боббі Ві та Дель Шаннона. До того ж Америку захопила хвиля психозу на ймення «твітс», і очікувалося, що теж саме буде і в Англії. Встановилась думка, що з «гітарними» ансамблями буде покінчено і що платівка «Бітлз» буде випущена й забута.

Вихід диска без реклами подібній ситуації, коли новонародженому не дають довго їсти. І Брайен Епштейн кинувся в шалену атаку, щоб нагодувати своє «дитя». І оком не моргнувши, він скупив 10 тисяч примірників платівки: ця магічна цифра, як він вважав, автоматично забезпечить диску місце в англійських хіт-парадах. Потім він зібрав всі свої сили і почав засипати листами радіо. Люксембург і Бі-Бі-Сі. Всі родичі «Бітлів» і їх друзі були мобілізовані на написання листів з проханням передати по радіо нову платівку «Бітлз». Писали і службовці музичного агентства Епштейна, і члени їх сімей.

В один з тих днів бас-гітарист «Бітлз» Пол Маккартні зізнався, що цілий день нічого не їв. «Ну мав же хтось платити за ті десять тисяч платівок, які купив Брайен», — пожартував він.

І. МАТВІВ.

Радянські рок-групи «Діалог» і «Автограф» з успіхом виступили на міжнародному фестивалі в Лондоні, який щорічно проводить англійська фірма «Кепітел редіо».

ЕСТРАДА ПЛАНЕТИ

Конферансьє вийшов на сцену п'ятитисячного концертного залу «Хаммерсміт-Одеон» в шапці-ушачці і оголосив «сибірське рок-шоу». Першу рок-сюїту «Якось завтра» зал слухав дещо насторожено. З другої композиції намірилось деяке потепління аудиторії. Через півгодини радянським музикантам аплодували стоячи. На завершення концерту, який йшов дві з половиною години, «Автограф» і «Діалог» виконали знамениту бітлівську пісню «Back in USSR». Глядачі співали разом з ними.

«Автограф» — московська група. А ось «Діалог» дійсно приїхав на батьківщину рок-н-ролу з сибірського міста Кемерово. Ці-

ПРЕДСТАВЛЯЄМО «ЗІРКУ»

Якщо тобі

До кімнати увійшла гарна, тендітна, молода жінка — на телеекрані вона має вигляд «солідніший». І знають її всі. Це — Лайма Вайкуле.

Якщо спробувати прослідкувати шлях співачки до нинішньої феноменальної популярності, картина вийде приблизно така. Жила собі дівчинка, мріяла стати садівником, вигадувала казки про квіти, любила співати. Коли їй було 12, виступила на естрадному конкурсі. Виступила і продовжувала жити, як жила. Коли подорослішала, думала про професію хірурга. Закінчила для початку медичне училище... І раптом — вар'єте «Юрас перле».

І вступ до державного інституту театрального мистецтва на режисерський, виступи від Азербайджанського концерту з власним естрадним колективом «Лайма», де і балет, і семеро інструменталістів, і вокальне тріо.

Але ось що дивно — на естраді вона не перший рік, а вперше Лайму помітили по-справжньому, тільки коли вона виконала в телепередачі «Пісня-86» «Нічне багаття» Раймонда Паулса. Потім був «Вернісаж» з Валерієм Леонтьєвим в телемості «Москва — Рим», де дебютантка виглядала на рівні критеріїв європейської естради і здивувала цим не тільки нас з вами, а й «натовп співаків з Італії». І, зрозуміло, за кріпив успіх телевізійний новорічний «Вогник» (де Лайма знову порадувала «Вернісажем» і познайомила з піснею «Ще не вечір»)

ЕСТРАДА ПЛАНЕТИ

ЕСТРАДА ПЛАНЕТИ

ВІТЧИЗНЯНІ РОК-ГРУПИ ЗА РУБЕЖЕМ

кавий факт його біографії: в 1978 році йому, першому з ансамблів такого роду, дозволили надрукувати в офіційній афіші слово «рок». Здавалося б, зовсім недавно... Про міжнародне визнання в ті часи якщо і мріяли, то тільки як про далеке і неможливе майбутнє.

— Про міжнародне визнання рано говорити і нині, — вважає лідер групи Кім Брейтбург, — скоріше підходить слово «ажіотаж». Після приїзду ми з «Авто-

параді програми «Радіо Франс інтернаціональ». Газета «Ніс-матен» закликала «Діалог» до завоювання світового ринку. Тобто деякі підстави розраховувати на успіх в Лондоні були.

— Запрошення радянських груп — своєрідна доміна моди, а точніше, тому інтересу, який викликає наша країна у міжнародній громадськості. З нашою допомогою організатори хотіли надати їм деяку гостроту. Адже голосними іменами глядачів лондонського фестивалю не здивуєш. У різні роки на його

Якось завтра

графом» кілька годин мандрували по Лондону в компанії десятків представників преси, не знайомих ще з нашою творчістю. Однак на кількість запитань це не вплинуло. Розпитували здебільшого про Радянський Союз «взагалі». Схоже, журналістів цікавило не стільки «що», скільки «як» будуть відповідати живі російські рок-музиканти. І лиш після концерту виявилось, що з нами можна поговорити і про музику.

— Але ж у вас за плечима був сичевий виступ на найбільшому фестивалі фірми грампласту «Мідем-87» в Каннах. І навіть трі-

сценах виступали такі «зірки», як Боб Ділмен, Стіві Вандер, Бі Бі Кінг, «Квін», «Статус-кво», Водночас з нами, але на стадіоні «Уемблі» виступав знаменитий Біллі Джоел. Конкурент, самі розумієте, не слабкий.

— Однак ти, хто обрав не стадіон «Уемблі», а зал «Одеон», не пошкодували. Якщо зрозуміло, вірити коментарю Бі-Бі-Сі, який я чув по радіо: «Я не став питати молодих відвідувачів концерту, чи сподобався їм виступи. Вони так стрибали, кричали і аплодували, що моє питання все одно ніхто не почув би».

— Між іншим, англійська публіка має прекрасний

смак і широку ерудицію. Вона вважає себе справжнім знавцем року і тому намагається бути об'єктивною в оцінках, орієнтуючись не на рекламу, а на якість «товару». Дешеві трюки тут не проходять: люди оцінюють саме музику. Тому було особливо приємно, що преса підкреслювала майстерність «Автографу». У нас інша музика, більш контактна, щира, не така складна — комусь більше сподобався «Діалог». Та загалом було відчуття уважної, розумної, доброзичливої аудиторії.

— Ну, а як же завоювання світового ринку?

— Тут «Ніс-матен» погарячкувала. По-перше, ризиком без боротьби ніхто нам не поступиться, по-друге, ми до неї не готові, і справа тут не в здібностях. Не можна серйозно говорити про здібності художника, який не має ні пензлів, ні полотна. Для рок-музиканта дорога апаратура — необхідний засіб праці. Мало того, що ми її не випускаємо, не закуповуємо, ще й користуватися не вміємо. Посилають же окремих співаків на стажування в Італію — чому б не відправляти аранжувальників й звукоінженерів на ведучі фірми грампласту?

Ми переконалися, що на Заході щиро прагнуть співробітничати з радянськими рок-музикантами. Сумно, що в «музичній ізоляції» багато в чому винні ми самі.

А. ВАСИЛЬЄВ.

З УСЬОГО СВІТУ

Ще одна шведська група здобула популярність (слідом за «Сікрет Сервіс»). Антивоєнна композиція «Останній підрахунок» ансамблю «Європа» посідає нині чільні місця в хіт-парадах Франції, ФРН, Австрії і Бельгії, а потім ця пісня досягла першого місця і у Великобританії. Радянські слухачі могли почувти групу «Європа» в програмі «Ранкова пошта».

* * *

Сінгл американської групи «Бостон» з назвою «Аманда» став першою з 1983 року маленькою платівкою, що досягла хіт-параду без попереднього показу по телебаченню відеокліпа. Друга композиція безкліпа, що потрапила в хіти, — «Айслендс ін зе скай» Доллі Партон і Кенні Роджерса.

* * *

Новий вокально-інструментальний ансамбль планує створити один з учасників знаменитої ліверпульської четвірки Пол Маккартні, 45-річний музикант, автор багатьох відомих усьому світі композицій «Бітлз», має намір повернутися до концертної діяльності, яку він перервав на початку вісімдесятих років.

Склад нового ансамблю повинен визначитися до нового року. Очікується, що до нього ввійдуть виконавці року, які користуються популярністю у молоді. З свого минулого ансамблю «Уінгз» Пол, як повідомляється, вирішив включити до складу нової рок-групи тільки Лінду Маккартні.

* * *

В хіт-параді тижневика «Нью Мюзікл Експрес» на перше місце злетіли дебютанти — дует сестер «Мел і Кім» з піснею «Замилуйте очі». Починали своє кар'єру сестри у фотостудії ілюстраційних тижневиків, як мексиканці, Белькам, однак, професія дочок не сподобалася, і на сімейній раді було вирішено спробувати домогтися успіху в іншій галузі. Підтримку Мел і Кім знайшли в фірмі «Сьюпрізм», що спеціалізується на ямайській музиці, і з першим же сінглом домоглися успіху — випадком, прямо скажемо, рідкісний.

тєсь, що можна подолати відставання в цьому плані і, значить, все ж у нас є де естрадному режисеру вчитися і кому його вчити?

— Знаєте, я вже давно можна сказати, режисер-практик, ставлю пісні зі своїм власним колективом. А інститут, зрозуміло, дає багато — зі мною займаються хороші актори, відточую пластику, рухи, акторську майстерність. Звісно, знайомлюся з історією естради, багато читаю.

— А які пісні вам найбільше подобається співати?

— Ліричні. Але співати тільки їх було б сумно. Взагалі я, співачка, артистка, повинна у владі пісні, її образ, настрою. Люблю різноманіття. Гру.

— І традиційне питання про плани...

— Скоро з'явиться мінйон і великий диск, де буде майже все, що в моєму нинішньому репертуарі. А на об'єднанні «Екран» задумали 45-хвилинний фільм за типом музичних відеороликів...

Н. МОРОЗОВА.

На знімку: популярний естрадний співак, заслужений артист УРСР ВАЛЕРІЙ ЛЕОНТЬЄВ.

пощастило

ри — але тільки не естраду, де потрібна специфічна підготовка...

— Ось і йдуть на естраду люди з академічною підготовкою, яким або переучуватися, ламати себе треба, щоб відійти від вокальних та інших стереотипів, або так і продовжувати співати «за правилами», «як належить», «як усі»...

— Так і виходить. До речі, якщо ми не можемо створити свою естрадну школу — тут у нас все на самопливі, — то є таке поняття, як обмін досвідом. Чому б не організувати систему стажування за кор-

доном? Ми через свою гордість, чи що, гаємо стільки часу! За останні десятиріччя в світовій естраді набуто великий досвід. І також в естрадній режисурі, в якій у нас мало хто розбирається. Що в цій галузі нині робиться у світі, ми теж не знаємо. Робимо «свою» естраду.

— Як!

— Спочатку все «чуже» заперечуємо, а роки через двадцять — визнаємо «своїм».

— Але ви поступили на режисерський факультет в інститут театрального мистецтва, значить, сподіває-

З УСЬОГО СВІТУ

З УСЬОГО СВІТУ

Редактор С. І. ХОРГЕ.

Газета виходить один раз на тиждень — у вівторок. Формат — 0,5 друкованого аркуша газети «Правда». АДРЕСА: 284800 м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57.

Івано-Франківська обласна друкарня управління у справах видавництва, поліграфії і книжкової торгівлі об'єднаному. м. Івано-Франківськ, вул. Чапаєва, 78.

Ціна 3 коп.

Тираж 2000.

Зам. 1207.

БЧ 14328.

«СОВЕТСКИЙ ПЕДАГОГ» — орган парткома, ректората, профсоюзних комітетів и комітета ЛКСМУ Івано-Франківського державного педагогічного інститута імені В. Стефаніка. Газета виходить на українській мові.